

stora, hvilka äro i tillfälle att skaffa sig respenningar till Amerika. Omkostnaderna och svårigheterna vid att anhålla och återföra dylika rymmare måtte vara ganska stora, enär det nästan aldrig förspörjes, att dylika, sedan de undkommit till Amerika, återföras till Sverige för att undergå ett välförtjent straff. Men det måste vara för sedligheten särdeles menligt, att sådana brott få ohejdadt fortgå, och jag tror icke att Statens medel illa användes, om någon ringa del deraf åtgår till omkostnaderna för dylika rymmares återforslande till fäderneslandet och befordrande till straff efter Rikets lagar.

Jag vågar därför föreslå:

att då det blifvit inför domstol eller inför Konungens Befallningshafvande styrkt, att sådan rymning egt rum, det måtte genom Herr Statsministern för utrikes ärendena embetsåtgärd och på bekostnad af Svenska Statsverket föranstaltas, att den, som rymt till Amerika utan att här hafva godtgjort sina fordringsegare eller lagligen afträdt sin egen dom, må, på yrkande af en eller flere fordringsegare, återhemtas och ställas till rätta inför Svensk domstol.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1870.

S. Johnson,

från Jönköpings län.

N:o 36.

Af Herr Jöns Pehrsson: Angående bankovinstens bibehållande åt Riksbanken, allmänna diskontfondens ökande och upphörande af enskilda bankers sedelutgifningsrätt.

Ehuruväl den Kongl. propositionen gör anspråk på 1½ million af bankovinsten för 1871 års utgifter, och statskassans ställning visserligen är i förtvifladt behof, är och blir det dock i sin helhet en mycket mera inverkande skada

att göra Riksbanken svag och försvåra bankens möjlighet att hålla utlåningsräntan så låg som möjligt, så att öfriga enskilda sedelfabriker ej få alltför goda tillfällen att skörda på lånesökandes nyttiga behofver. Detta blir, säger man, mer skada, än att i nödfall på annat sätt skaffa de nödiga inkomsterna, om ej nedläggningar blifva möjliga, så att debet och kredit kunna gå ihop, det är alldeles obestridligt att folket olyckligtvis nödgas vara skuldsatta och det stora antalet måste arbeta med lånta förlager, blir då kapitalförslaget allt för dyrt, eller allt för besvärligt, ja stundom omöjligt anskaffa, blir ofta för den redligaste och sträfsammaste omöjligt skaffa sig eller andra arbetsförtjenst; sålunda alstras missmod och tillbakadragenhet. Isynnerhet för den mindre industri- och jordbrukaren är det känbarast, emedan de omöjligen kunna betjenas med privatbankernas utlåningssätt på 3 à 6 månaders vilkor m. m., och jag anser, att det just icke är hufvudsakligen brist på kapitaltillgång ensamt utan fastmera sättet för dess utlemnande, som verkat så olycksbringande på många tusende fallissementer. Ett stort, ja nästan enda vilkoret för ett lands fortkomst i sin helhet är dess penningeinstitutioners icke allenast säkra utan ändamålsenligt verkande inrättning.

Skulle man ej någon gång med allvar vilja komma till ett bättre? Enligt min ringa åsigt är enda möjligheten dertill att låta Banken någon följd af år behålla sin vinst och sålunda möjliggöra öfvertagandet, hållandet af Rikets hela myntbehof, vare sig det blir guld, silfver och sedlar, eller, som för närvarande är möjligt, af alla 3:ne slagen. Det har från något håll anmärkts, att Banken ej skulle blifva starkare, om än den fick behålla sin vinst, eller dess utlåning derföre ökas, enär desto högre sedelutlåningen är, desto förr tryckes den metalliska valutan; att någon på allvar vill påstå detta visar för mycken dumhet eller elakhet, ty det är väl ej papper Banken förtjenar, det är väl klingande valuta som förtjenar. Om jag har 100 Riksdaler guld i min kassa, kan jag låna ut dubbelt mer, än om jag hade blott femtio, likaså Banken, om den på några år förtjenar t. ex. 8 à 10 millioners vinst, som förvandlades i guld och silfver, kunde den sedan utan risk utfärda 2 à 3 gånger motsvarande sedlar, om rörelsen behöfde dem, detta är lika klart, som att två gånger två är fyra.

Kan det ännu längre blifva möjligt, att den, som uppgifver sig vara sann folkrepresentant och fosterlandsvän på allvar, vill föra den satsen? Hvad är att göra! Staten behöfver penningar, alltså taga dem der de finnas, och bankovinsten är en tillgång, icke besinnandes den skada, som sålunda indirekt orsakas det stora flertalet af landets innebyggare, och det må allt vara ursäktligt, om man faller på den tanken, att de, som försvåra Riksbankens försvagande, föra talan i eget och privatbankernas intresse, lemnandes landet i den frågan vind för våg.

Jag

Jag hänvisar till mina föregående motioner i denna frågan, dels N:o 10 vid 1867 års riksdag och N:o 74 vid 1869 års dito. För jordbruket och för de mindre näringarne lämpa sig endast lånen från allmänna Diskonten med omsättningsrätt; denna fond består för hela riket endast af 9,600,000 R:dr. Om än så stora kapitaler funnos i kassans andra fonder få icke Fullmäktige deraf göra bruk, om än så goda säkerheter bjudas i allmänna Diskonten. Detta utlåningssätt är föraktadt och hatadt, därför att det i någon mån hjälper allmogen. Man förebär det är våda, det är besvär, det är ej bankmässigt låna ut på detta sätt. Bankens ändamål må väl vara att betjena den stora allmänheten, då det kan ske utan dess försvagande, och den får icke se på besvär eller egen vinst, utan på landets fördel näst efter myntvärdets uppehållande.

Kan det finnas skymt af rättvisa att den, som har sådan rörelse att han på en gång kan återbetala, kan få lån från Handels-diskonten samma dag han söker, då andra, som måste betjena sig af omsättning, måste vänta mån- gen gång i månader på ett litet lån, allt till följd af den ringa summa, som är kvar för allmänna Diskontens behof. Allmänna Diskonten har länge varit en nagel i ögat på intresset för landets utsugningsanstalter, enskilda sedel- utgifvande bankerna, och de hafva tid efter annan lyckats plocka fonden till sitt nuvarande lilla belopp.

Men vill man försvara att den fond, som är afsedd och möjlig att begagna för landets modernäring, så kringskäres, vill man då ej förstå följderna för modernäringen i smått. Sök här orsaken till stor del arbetslöshet, brist på företagsamhet i smått. Jag har från mina hemorter den beklagligaste erfaren- het, som kan tänkas, tusentals hemmansegare hafva upphört hålla tienstfolk, företaga icke nya förbättringar, oaktadt de i mångfald ej äro skuldsatta, för- klarande att då det är dels så dyrt, dels så besvärligt skaffa kapitaler från bankerna, föda de sig så länge de kunna genom eget arbete på jorden och så måste det bästa arbetsfolket ettdera begifva sig dels till Amerika och i mång- fald äfven till Danmark och Tyska Staterna, der åtminstone många ej få det emförligt med slafven. Och der sådant pågår ligger hundratusende tunnlands mark att odla, som ganska väl återgällde möda och kostnad, hög tid är för handen att göra någon rättvisa och föröka allmänna Diskonten samt dessutom lemna Fullmäktige något friare händer vid penningarnes utlåning; jag är så fullt säker på att Banko-fullmäktige komma att bestå af sådana personer, som se Bankens säkerhet tillgodo.

Vill man återställa välståndet och företagsamheten i smått, vill man göra möjligt för folket blifva kvar i landet, så medverkar dertill betydligt, om man låter Banken behålla sin vinst till den blir stark nog kunna hålla allt landets sedel- och myntbehof. Gör banken stark, gör utlåningsvilkoren dragligare, af-

skaffa sedelfabricerande banker, då skall landets välstånd så småningom återkomma och sedan i en ej alltför aflägsen framtid kan Riksbanken göra reda för sig med en vinst, som väger i vågskålen i stället för att nu taga vinsten förr än Carolinerna knappt kallnat. Jag betraktar bankfrågan för en landets lifsfråga! alltså yrkas

1:o) att Riksdagen beslutar bankovinstens bibehållande för Riksbanken;

2:o) allmänna Diskontens ökande till 15,000,000, dertill påräknas bankovinsten, skeende inbetalningar från filialbanker, samt öfverförande från handels eller reserv-fonden, dock med rättighet för Fullmäktige att till följd på tillgång och efter förfrågan i ena eller andra fonden göra för Banken fruktbärande de medel, som finnas, då det är förenligt med Bankens säkerhet, utan ett fastläsande i obligationer:

3:o) att proportionerlig andel af det belopp, som allmänna Diskonten ökas med, tilldelas lånekontoren;

4:o) att ingen ny sedelutgifvande bank hädanefter må oktrojeras, eller förnyande för gamla.

Om remiss till Banko-Utskottet.

Stockholm den 25 Januari 1870.

Jöns Pehrsson,
från Kronobergs län.